

Arbetsmarknadsdepartementet
a.remissvar@regeringskansliet.se

Stockholm
2023-11-13

Vår referens
Catharina Bildt Grape

Dnr
A2023/00885

Remissyttrande gällande ”Etablering för fler - jämställda möjligheter till integration” (SOU 2023:24)

Företagarna är Sveriges största medlemsorganisation för företagare och företrädare i huvudsak små och medelstora företag inom privat sektor med 60 000 medlemmar. Alla branscher finns representerade och medelantalet anställda per företag är 4–5 personer. Företagarna har fått möjlighet att yttra sig över rubricerat betänkande. Nedan följer våra synpunkter.

Kort om några av utredningens förslag

Utredningens förslag syftar till att fler utrikes födda kvinnor ska ges bättre förutsättningar att etablera sig i arbets- och samhällslivet och därmed bli självförsörjande och få ökad egenmakt. Förslagen förväntas sammantaget bidra till att förbättra möjligheterna för nyanlända invandrare, i synnerhet kvinnor, att snabbare etablera sig på arbetsmarknaden.

Utvidga målgrupp för etableringsinsatser - Personer som invandrar till Sverige av familjeskäl från länder utanför EU/EES saknar i dag tillgång till det samordnade etableringsstöd som flyktingar och deras anhöriga får del av inom etableringsprogrammet, trots att behovet av stöd är liknande. Det missgynnar i synnerhet kvinnor, som utgör en klar majoritet i denna grupp. Utredningen föreslår därför att etableringsprogrammets målgrupp utvidgas till att även omfatta nyanlända kvinnor och män i åldern 20– 66 år som är folkbokförda i en kommun och har beviljats uppehålls- tillstånd eller uppehållskort som familjemedlem eller anhörig med anknytning till en person som är bosatt i Sverige.

Utökad information till nyanlända om förväntningar och möjligheter till självförsörjning - Kvinnor och män som invandrar till Sverige som familjemedlemmar har sin försörjning och bostad ordnad via anknytningspersonen. Det innebär att många anhöriginvandrare, varav en majoritet är kvinnor, inte har någon naturlig kontakt med samhällets institutioner. För att utvidgningen av etableringslagens målgrupp i praktiken ska leda till att dessa personer får ta del av ett samordnat etableringsstöd, behöver information om samhällets förväntningar och vilka insatser som finns nå ut till fler nyanlända. Information behöver ges av olika aktörer och via olika kanaler.

Ett mer individualiserat och effektivt etableringsprogram -

Etableringsprogrammet ska ge nyanlända invandrare stöd att så snabbt som möjligt lära sig svenska, hitta ett jobb och klara sin försörjning. Utredningen visar dock att det finns brister i etableringsprogrammets upplägg och grad av individualisering som i synnerhet missgynnar kvinnors möjligheter att få ett effektivt och relevant stöd.

Bättre möjligheter att kombinera föräldraskap med att delta i

etableringsinsatser - Ett jämställt föräldraskap och möjlighet att kombinera familjeliv och arbetsliv är ett etablerat förhållningssätt i Sverige. Nyanlända kvinnor påbörjar etableringsinsatser i ungefär lika hög utsträckning som män, men de skriver in sig senare än män. Det är också betydligt vanligare att kvinnor avbryter etableringsprogrammet för att vara föräldralediga än att män gör det. Det behöver därför säkerställas att nyanlända kvinnor får möjlighet att ta del av etableringsinsatser, oavsett om de är småbarnsföräldrar eller inte under de första åren i Sverige.

Företagarnas synpunkter

Företagarna välkomnar utredningens förslag i sin helhet och delar uppfattningen att förslagen kan förbättra nyanlända kvinnors etablering. En utmaning för svensk arbetsmarknad är de stora skillnaderna som råder mellan de som är i arbete och de som står utanför arbetsmarknaden. Sysselsättningsgraden i Sverige är hög, men grupper med svag anknytning till arbetsmarknaden, som ungdomar, nyanlända invandrare och utrikes födda som inte kommit i arbete, har halkat efter och det tar fortfarande lång tid för de som invandrar att få sitt första jobb. Arbetslösheten är hög i Sverige jämfört med övriga EU länder och blir än mer problematisk om siffrorna delas upp baserat på inrikes och utrikes födda. Sverige uppvisar tredje störst skillnad i sysselsättningsgrad mellan inrikes och utrikes födda i Europa. Som framgår i utredningen tar det längre tid för utrikes födda kvinnor att etablera sig på arbetsmarknaden jämfört med utrikes födda män. Etableringen av nyanlända behöver fungera bättre både för män och kvinnor. Ju fler som snabbt kommer i arbete och klarar sin egen försörjning desto bättre ur många aspekter.

Företagande och entreprenörskap ska även vara en möjlig väg för nyanlända och bör finnas med som alternativ i etableringen. För att beviljas permanent uppehållstillstånd i Sverige krävs bl. a. att invandraren kan försörja sig själv. Företagarna anser att försörjningskravet bör förtydligas för den som väljer att starta eget företag. På Migrationsverkets hemsida framgår att: "Du som försörjer dig som egen företagare måste visa att ditt företag har realistiska företagsplaner och en stabil ekonomi, så att du kan förväntas försörja dig på vinsten i minst 18 månader från provningstillfället." Företagarna anser att det är otydligt vad som avses vilket skapar osäkerhet för den som är nyanländ och vill starta eget företag. Företagarna anser även att denna provning ska göras av annan myndighet än Migrationsverket som inte har företagsekonomisk kompetens. Enligt rådande regler kring vilka inkomster som får räknas gäller följande: "För att räkna inkomst från din företagsverksamhet måste du visa att du äger minst hälften av företaget och att du har det avgörande ansvaret. Det krävs också att du driver företaget yrkesmässigt, självständigt och i vinstsyfte." Företagarna anser att kravet på majoritetsägande i företag ska slopas då det inte fyller någon funktion i förhållande till möjlighet att försörja sig.

Företagarna välkomnar särskilt utredningens förslag kring behovet av att förtydliga Arbetsförmedlingens arbetssätt samt även andra myndigheters och kommuners ansvar i kedjan av insatser för nyanländas etablering.

Catharina Bildt Grape

Expert integration och arbetsmarknadsfrågor

Företagarna

Pernilla Norlin

Samhällspolitisk chef

Företagarna